

تناقض در باز‌نمایی مسائل زنان!

رسانه‌های غربی رویکردی کاملاً متناقض در باز‌نمایی مسائل مرتبط با زنان و خانواده در جوامع غربی و جوامع شرقی دارند

با فرآینگر تر شدن رسانه‌ها در دنیا افکار عمومی با یک‌ایهام بزرگ مواجه شده‌است؛ چقدر از تصویری که از سوی رسانه‌ها و به‌طور خاص رسانه‌های جریان اصلی در دنیای غرب مطرح می‌شود تصویر واقعی از دنیاست و چه میزان از این تصویرسازی و ایماژها و انموده‌ها بی‌استثنا که تلاش می‌کند با قاب‌بندی ذهن مخاطب هم‌به‌به‌او بگوید به‌چسه چیزی فکر کند و هم‌بسیتر جریان فکری مخاطبان را تعیین کند بدین معنا که به‌مخاطب القا کند چگونه

پیش از رایج شدن اینترنت، خبرهای خارجی روزنامه‌ها و تلویزیون منبع اصلی با تقریباً تنها منبع اطلاعات مربوط به کشورهای خارجی بود. خبرهای خارجی هم اغلب از طریق خبر‌گزاری‌های بین‌المللی (مانند رویترز، خبرگزاری فرانسه (AFP) و آسوشیتدپرس (AP)) تولید و توزیع می‌شد. با ظهور اینترنت اما سازمان‌های خبری می‌توانند اخیراً خود را از طریق اینترنت در سراسر جهان به‌اطلاع مخاطبان برسانند.

با این‌وجود ادعا می‌شود رسانه‌های بین‌المللی غربی و شرکت‌های ارتباطات، مطالبی را در رسانه‌انتشار می‌دهند که سلطه‌خبری آنها را توجیه و تأیید می‌کند (Schiller، ۱۹۹۱) و این‌که مطالب رسانه‌ای آنها منافع شرکت‌ها و دولت‌های غربی را بازتاب می‌دهند (Herman، ۲۰۰۰). علاوه بر سلطه‌خبری در صنعت رسانه‌ها و ارتباطات، ایالات متحده امریکا-از مزیت با‌لایی در فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات (ICT) برخوردار است. بوید-بارت (Boyd-Barrett، ۲۰۰۶) معتقد است شرکت‌های رسانه‌ای امریکای می‌توانند از پیشرفته‌ترین فناوری‌های رای‌پیوند هم‌مزایای خود در رسانه‌های سنتی به‌مزایای خود در رسانه‌های دیجیتال استفاده کنند.

خبرگزاری‌های بین‌المللی خبرهای بیشتری را دربارهٔ کشورهای غربی مخابره می‌کنند و دبیران سازمان‌های خبری ملی بر اساس خبرهای تهیه‌شده در خبرگزاری‌های بین‌المللی درباره‌ اهمیت رخدادهای خبری خارجی قضاوت می‌کنند. فرآیند سرسرمقاله در خبرگزاری‌های ملی به‌شدت متکی بر خبرگزاری‌های بین‌المللی غربی است و از این‌رو، پوشش اخبار در بخش خبرگزاری‌های بین‌المللی نشان‌دهنده پوشش خبری غرب‌گرایانه است.(Boyd-Barrett، ۱۹۸۰).

■ **جریان بین‌المللی اخبار**

یکی از الگوهای برجسته جریان بین‌المللی اخبار، الگوی مرکز–پیرامون

اداره اموال فرزند به دست مادر در حدود حضانت

الحاقیه‌ای که به مادران آرامش می‌دهد

سالمگی برسد مادر برای حضانت فرزند بر پدر اولویت دارد و پس از هفت

سالگی اولویت حضانت با پدر است.

بر اساس ماده ۴۴ قانون حمایت از خانواده اگر مادر حضانت طفل را بر

عهده داشته باشدحق دارد در میزان مخارج زندگی فرزند، در اموال و دارایی او دخالت کند.

سیدهفاطمه ذوالقدر عضو فرآکسیون زنان مجلس، در این‌باره می‌گوید: مادران به‌رغم پذیرش داوطلبانه برای حضانت از فرزند از توان و پشتوانه مالی برای تربیت سالم و صالح فرزند به واسطه عدم دسترسی به اموال و دارایی‌های فرزند برخوردار نیستند. وی با اشاره به تصویب کلیات طرح اصلاح قانون حمایت از خانواده در کمیسیون قضایی و حقوقی در توضیح

معناسازی خشک و بی‌طرف نیست چراکه هر گونه بازنمایی ریشه در گفتمان وایدئولوژی‌ای دارد که از آن منظر بازنمایی صورت می‌گیرد. واقعیت بر اساس بازنمایی‌های رسانه‌ای شکل می‌گیرد و ساخته می‌شود اما ایدئولوژی و گفتمان سعی می‌کند آن معنای و بازنمایی را طبیعی و فراگفتمانی و فرآزنایی جلوه دهد.

■ **به‌چه چیزی فکر کنید و چگونه؟!**

برجسته‌سازی یکی از شیوه‌هایی است که از طریق آن رسانه‌های جمعی می‌توانند بر عامه تأثیر بگذارند. برجسته‌سازی یعنی این‌اندیشه‌که رسانه‌های خبری با ارائه خبرها، موضوعاتی را که عامه راجع به آنها فکر می‌کنند، تعیین می‌کنند.

در مورد برجسته‌سازی گفته شد به رسانه این امکان داده می‌شود که بگوید درباره چه فکر کنیم نه اینکه به چه فکر کنیم اما چارچوب‌سازی نه تنها به رسانه این امکان را می‌دهد که بگوید درباره چه فکر کنیم بلکه همچنین می‌گوید چطور درباره چیزی فکر کنیم.

رابرت اتنمن (۱۹۹۳) تأکید کرد چارچوب‌ها برای جلب توجه افراد به برخی عناصر و توجه نکردن به برخی عناصر دیگری به کار می‌روند. او همچنین بر این‌باور است که «شیوه چارچوب‌گذاری یک موضوع باید مشخص کند مردم چگونه می‌توانند موضوعی را درک و ارزیابی کنند.»

«بارنمایی» تولید معنا از طریق چارچوب‌های مفهومی و گفتمانی است. استوارت هال می‌گوید: «هیچ چیز معناداری خارج از گفتمان وجود ندارد و وظیفه مطالعات رسانه‌ای سنجش شکاف میان واقعیت و بازنمایی نیست بلکه تلاش برای شناخت این نکته است که معانی به چه نحوی از طریق رویه‌ها و صورت‌بندی‌های گفتمانی تولید می‌شوند. از دیدگاه هسال، ما جهان را از طریق بازنمایی می‌سازیم و بازسازی می‌کنیم» (مهدیزاده، ۱۳۸۷، ص ۱۵).

۹ روزنامه جوان | شماره ۵۴۸۶

پوشش خبری گسترده موضوعی نظیر اینکه نخست‌وزیر نیوزیلند فرزند خود را به مجمع عمومی سازمان ملل می‌برد هم برای مخاطب غربی پیام دارد و هم برای مخاطب شرقی! این پوشش برای غربی‌ها روی اهمیت تشکیل خانواده و فرزند آوری تأکید می‌کند و نشان می‌دهد. یک زن در بالاترین جایگاه سیاسی و شغلی‌اش می‌تواند مادر شود و اینها با یکدیگر تضادی ندارد.ند. دنیای غرب به بحران خانواده و جمعیت رسیده و برای حل این بحران نیازمند ارائه الگوهای عملی است در برابر این اما حمایت رسانه‌ای گسترده از همجنس گرایی در کشورهای مختلف و پوشش گسترده و رسانه‌ای آزادی همجنس گرایان در هندوستان به عنوان کشوری سنتی که خانواده در آن اصیل‌ترین بنیان را دارد و نرخ طلاق در آن در پایین‌ترین سطح ممکن است نشان می‌دهد و رسانه‌های دنیای غرب می‌خواهند ذهن مخاطب شرقی را به گونه‌ای دیگر قاب‌بندی کنند

تجزیه و تحلیل پوشش جریان اخبار بین‌المللی در حوزه زنان و خانواده

مخاطب شرقی دارند به همین خاطر در شرایطی که اخباری همچون حضور نخست‌وزیر نیوزیلند یا فرزندش در مجمع سازمان ملل بازنایی جهانی می‌یابد تا اهمیت خانواده را در چشم زنان غربی بزرگنمایی کند اخباری نظیر آزادی همجنس گرایی در هند و یا حذف جرم‌انگاری از نژادی محصنه در این کشور در سطحی وسیع از سوی همین رسانه‌ها پوشش داده می‌شود تا رفتارهایی نظیر این را در نگاه مخاطب شرقی عادی‌سازی کند.

معناسازی خشک و بی‌طرف نیست چراکه هر گونه بازنمایی ریشه در گفتمان و ایدئولوژی‌ای دارد که از آن منظر بازنمایی صورت می‌گیرد. واقعیت بر اساس بازنمایی‌های رسانه‌ای شکل می‌گیرد و ساخته می‌شود اما ایدئولوژی و گفتمان سعی می‌کند آن معنای و بازنمایی را طبیعی و فراگفتمانی و فرآزنایی جلوه دهد.
■ **به‌چه چیزی فکر کنید و چگونه؟!**
برجسته‌سازی یکی از شیوه‌هایی است که از طریق آن رسانه‌های جمعی می‌توانند بر عامه تأثیر بگذارند. برجسته‌سازی یعنی این‌اندیشه‌که رسانه‌های خبری با ارائه خبرها، موضوعاتی را که عامه راجع به آنها فکر می‌کنند، تعیین می‌کنند.
در مورد برجسته‌سازی گفته شد به رسانه این امکان داده می‌شود که بگوید درباره چه فکر کنیم نه اینکه به چه فکر کنیم اما چارچوب‌سازی نه تنها به رسانه این امکان را می‌دهد که بگوید درباره چه فکر کنیم بلکه همچنین می‌گوید چطور درباره چیزی فکر کنیم.
رابرت اتنمن (۱۹۹۳) تأکید کرد چارچوب‌ها برای جلب توجه افراد به برخی عناصر و توجه نکردن به برخی عناصر دیگری به کار می‌روند. او همچنین بر این‌باور است که «شیوه چارچوب‌گذاری یک موضوع باید مشخص کند مردم چگونه می‌توانند موضوعی را درک و ارزیابی کنند.»
«بارنمایی» تولید معنا از طریق چارچوب‌های مفهومی و گفتمانی است. استوارت هال می‌گوید: «هیچ چیز معناداری خارج از گفتمان وجود ندارد و وظیفه مطالعات رسانه‌ای سنجش شکاف میان واقعیت و بازنمایی نیست بلکه تلاش برای شناخت این نکته است که معانی به چه نحوی از طریق رویه‌ها و صورت‌بندی‌های گفتمانی تولید می‌شوند. از دیدگاه هسال، ما جهان را از طریق بازنمایی می‌سازیم و بازسازی می‌کنیم» (مهدیزاده، ۱۳۸۷، ص ۱۵).

سازمان جوان

مریم زاهدی

ماجرای مهریه و احترام به اراده طرفین

یک شبهه جدید در محافل فمینیستی و روشنفکری که برابری زن و مرد را از منظری دیگر مطرح کرده و به چالش می‌کشد؛ این بار موضوع بر سر مهریه است؛ مهریه‌ای که با گرفتار شدن در هیاهوی عرف‌های اجتماعی حالا به یک معضل جدی تبدیل شده و بیش از گرانی‌های اخیر سکه ۳هزار و ۵۰۰مرد در بند کابین همسران خود گرفتار شده‌اند و حالا هم با اوضاع اقتصادی بیش‌روپیش‌بینی می‌شود تعداد زندانیان مهریه فروتنی باید. در برابر این ماجرا برخی کارشناسان و نمایندگان مجلس که از برقراری ثبات اقتصادی ناتوانند تدبیرشان برای کنترل اوضاع کنونی تغییر سقف مهره برای مطالبه حقوقی و قانونی است. نکته قابل تأمل در این میان شبهاتی است که بر شی محافل روشنفکری درباره اصل مهریه مطرح می‌کنند و از طریق برنامه‌های رسانه‌ای خود در حال تزریق این شبهات به جامعه هستند. یکی از جدی‌ترین شبهات مطرح شده این است که «اگر زنان

برابری می‌خواهند چرا مهریه می‌گیرند؟»

در پاسخ به شبهات مطرح شده در این زمینه باید گفت این از جمله قوانین جهانی (universal) است که در قراردادهایی که میان دو طرف و بر اساس اراده طرفین شکل می‌گیرد باید به این اراده احترام گذاشت. بر این اساس اگر ارجاع به عنوان یک قرارداد در نظر بگیریم که بر اساس اراده طرفین شکل می‌گیرد در چنین قراردادی اراده زوج و زوجه تعیین‌کننده است. عقد از دواج تنها قراردادی است که در آن بحث عقد فصولی مطرح نیست به این معنا که با عقد صحیح است یا صحیح نیست و قراردادی فی‌مابین دو طرف است.

عقد فصولی به این معناست که هرگاه کسی نسبت به مال غیر، بدون نمایندگی از طرف وی، معامله‌ای انجام دهد، این معامله را فصولی و معامله مصلحتی و افصول و طرف دیگر قرارداد را که برای خود معامله کرده، اصیل گویند. اجازه در عقد فصولی اظهار رضایت مالک نسبت به تصرف فصول در معاملات فصولی و دیگر تصرفاتی که انجام‌دهندگانش از صلاحیت لازم برای انجام آن برخوردار نبوده‌اند، اما است در عقد از دواج چنین رویکردی امکانپذیر نیست. بر این اساس مهریه زن در قراردادی که میان زن و مرد و بر اساس اراده آنها شکل می‌گیرد توافقی میان دو طرف است که بر مبنای اراده طرفین بوده است.

از سوی دیگر هر قراردادی (contract) در عالم حقوق نتیجه مالی دارد. در گفتمان اسلامی مهریه یکی از شروط صحت ازدواج است و عقد ازدواج بدون مهریه امکانپذیر نیست؛ ازدواج بدون مهریه صحیح‌است اما مهرالمثل توسط قانونگذار برای زن تعیین خواهد شد، یعنی دادگاه مطابق حال و روز و شرایط خانوادگی فرد برای وی مهریه تعیین خواهد کرد.

با فرض حذف مهریه اموری به امر ازدواج نتیجه‌مالی بر آن مترتب است بلکه موارد دیگری همچون نفقه و ارثیه نیز– وجود دارد که منجر به بروز روابط مالی میان زن و مرد می‌شود.

مطابق قانون مدنی در مهر، ماده ۱۰۷۸ هر چیزی را که مالکیت داشته و قابل تمییز نیز باشد می‌توان مهر قرار داد. ماده ۱۰۷۹ نیز می‌گوید مهر باید بین طرفین تا حدی که رفع جهالت آنها بشود معلوم باشد. در ماده ۱۰۸۰ تعیین مقدار مهر منوط به تراضی طرفین است. بر اساس ماده ۱۰۸۲ نیز به مجرد عقد، زن مالک مهر می‌شود و می‌تواند هر نوع تصرفی که بخواهد در آن نماید.

از سوی دیگر بحث حق طلاق در برابر حذف مهره به قرار می‌گیرد. این در حالی است که حق طلاق عملاً از اختیارات مرد است و حتی قید این ماجرا در سند ازدواج و به عنوان شرایط ضمن عقد به این معناست که مرد به همسرش وکالت می‌دهد.

آنچه در حق طلاق اهمیت دارد حدود اختیارات است. به عنوان مثال مرد می‌تواند از سر دقت بخواهد که در وکالت قید کند طلاق در قیال بذل (بخشدن) تمام مهریه باشد و یا نه می‌تواند وکالت در طلاق را با بذل هر مقدار از مهریه وکالت می‌دهد.

داشتن وکالت طلاق به‌منزله بی‌نیازی از دادگاه نیست. برای ثبت هر نوع طلاقی وجود رأی دادگاه الزامی‌انست. به‌عبارت دیگر هیچ دفتر رسمی طلاقی نمی‌تواند بدون رأی دادگاه اقدام به ثبت طلاق کند.

زنی که وکالت طلاق از شوهر دارد ناگزیر باید برای طلاق از شوهر وکیل رسمی دادگستری انتخاب کند. به‌عبارت دیگر با توجه به این‌که فقط وکیل دارای پروانه وکالت دادگستری می‌تواند به وکالت از دیگری در دادگاه‌اقدام کند، زوجه برای اخذ طلاق باید با وکالتنامه طلاق، از میان وکلای رسمی دادگستری برای شوهر وکیل انتخاب کند. خواسته رأی طلاقی که با وکالت طلاق در دادگستری اخذ می‌شود طلاق توافقی است. با عنایت به این نکته نیز حق طلاق در برابر حذف مهریه نمی‌تواند برابری مدنظر را فراهم آورد.

شبهه دیگر مطرح‌وجه در این باره پرداخت نیمی از مهریه بر مبنای ماده ۱۰۹۳ است. این در حالی است که در فرضی که مهریه پیش از طلاق پرداخت شده‌است، زن برای اثبات تعلق نصف مهریه به خود، باید به پزشک قانونی مراجعه و گواهی تأیید پزشکی قانونی در این‌باره را اخذ کند و در صورت امتناع زن از این کار تمامی مهریه که بمقتای به او داده شده‌است، جزو اموال زوجه بوده و عملاً غیرقابل استرداد است.

سازمان جوان

توانمندسازی و دانش‌اختی زنان سرپرست خانوار

خانواده یک نظام اجتماعی کوچک و یکی از مهم‌ترین نهادهای جامعه انسانی است که با وجود تحولات گوناگونی که طی گذشت قرن‌ها رخ داده است همچنان کارکردهای مهمی بر عهده دارد اما عوامل متعددی از جمله جنگ، شهرنشینی، طلاق، اعتیاد و مرگ همسر و نظایر آن موجب تغییر ساختار و کارکرد خانواده شده که یکی از آنها افزایش تعداد خانواده‌های تک‌والدی با سرپرستی مادران در سراسر جهان است.

زنان سرپرست خانوار به‌کسانی اطلاق می‌شود که به دلایل متفاوتی مسئولیت تمام‌عیار اداره خانواده‌اعم از نگهداری و تربیت فرزندان، تأمین وضعیت اقتصادی و عاطفی خانواده را به عهده دارند. این مسئولیت از زمانی به صورت کامل متوجه آنها خواهد شد که یا به صورت دائم به علت مرگ همسر تنها شده‌اند یا اینکه همسرانشان به علت بیماری صعب‌العلاج یا اعتیاد توانایی کار کردن ندارند یا اینکه به علت جرایم سنگین برای مدت طولانی (حسب ابد) در زندان به سر می‌برند و همچنین زنانی که مردان آنها جهت یافتن کار مهاجرت نموده‌اند رانیز شامل می‌شوند.
تربیت فرزندان، تأمین وضعیت اقتصادی خانواده و اداره و مدیریت خانه به علت عدم حضور سبدر، به مادر منتقل می‌شود. البته این انتقال بدون هیچ‌گونه آمادگی عاطفی، اقتصادی و اجتماعی رخ می‌دهد و اول‌آل‌عاطفی سنگین و تنهایی زبادی را احساس و تجربه می‌کند زیرا همسر و شریک زندگی خود را از دست داده و با حجم بزرگی از مسائل اقتصادی و اجتماعی روبه‌رو است، علاوه بر اینکه هیچ‌گونه حمایتی اعم از اجتماعی، اقتصادی و عاطفی دریافت نمی‌کند.
این‌که واقعیت است که زنان سرپرست خانواده در جامعه فشارهای زیادی تحمل می‌کنند. این فشارها بر سلامت روانی زنان و بالطبع فرزندان آنها و کارکرد اجتماعی و اقتصادی و فرهنگی خانواده و در چشم‌انداز وسیع‌تر بر سلامت جامعه تأثیر می‌گذارد که افت کیفیت زندگی و عدم رضایت از آن در آنها قابل مشاهده است.